

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Constitutiones Variorum Pontificum in præcedentibus Editionibus
desideratas, summoque studio hinc inde conquisitas complectens

Luxemburgi, 1741

1. Religionis Monasticæ &c. Privilegium Monasterii Cluniacensis.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74452](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74452)

GELASIUS SECUNDUS.
PONTIFEX CLXIII.
ANNO DOMINI MCXVIII.

Gelasius Cajeta oriundus Paschali secundo successit anno Christi 1118. A Cincio Francipani mox pulsus, dein ab Henrico V. surrogato Gregorio VIII. depositus. Caesarem in Germaniam redeuntem diris est persecutus, unde Schisma recruduit. Ipse in Galliam profugus obiit anno 1119. post Synodum Viennæ habitam. (*Magni Bullarii Romani Tom. I. hujus Editionis Luxemb. 1727. Append. fol. 32.*)

I.
Ex Labbe
Tom. 10.
Concil.
Edita An.
Dom. 1119.

Confirmatio Gualterii in Archiepiscopum Ravennatem post Schisma ejuratum, eique pallium cum aliis juribus concedit.

GELASIUS EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei, venerabili Fratri Gualterio Ravennatum Archiepiscopo Salutem & Apostolicam benedictionem.

Exordium.

Unitati Divinae Trinitatis gratia agenda sunt, quae per suae caritatis Spiritum divisa conjungit, & multos in se animos unum facit: Ecclesia siquidem Ravennatum per multa jam tempora ab Apostolica Sedis unitate discissa, multas eidem Sedi Apostolicae persecutiones intulit, & Ecclesiis multis perverſi Schismatis fomite ministravit. Qua propter ad ejus nequitiam deprinendam, subjectarum in Ecclesiarum quasdam sibi Apostolica sedes assumpsit, ut vel sic eam ad humilitatis & unitatis tramitem revocaret. Sed cum tandem Divinae majestati placitum fuit eandem Ravennatum Ecclesiam misericordiae suae gratia ad unitatem, & obedientiam Matris suae Romanae Ecclesiae revocavit. Iniquitatem namque suam illius filii recognoscens, delicta patrum corrigere probaverunt: ut qui praeteritis temporibus per tyrannidem regiam praesules regibus placentes accipiebant, nunc demum secundum Canonicas Sanctiones Episcopum Deo placentem eligerent, & Schismate abdicato in catholicae congregationis gremium repedarent. Te siquidem, Reverendissime Frater Gualtere a disciplina fratrum regularium violenter assumptum, pro religionis ac sapientiae prerogativa, in Beati Appollinaris cathedra communi voto ac desiderio posuerunt, & in Apostolicae sedis obedientiam unanimiter redierunt.

Quas Ravennatum Ecclesiae subiectas ut ad unitatis tramitem revocaret sibi sedes Apostolica assumpserat Ecclesias restituit.

S. 1. Unde nos Divinae Trinitatis unitati gratias agentes, personam tuam pro jure nostrae Ecclesiae, ad Episcopale ministerium cooperante Domino consecrantes, tibi, & per te Ravennatum Ecclesiae dignitatem omnem, quam ante illius divisionis tempora per Romanam Ecclesiam possederat, restitimus: & per praesentem privilegii paginam salvo in omnibus jure atque autoritate sedis Apostolicae concedimus tibi, tuisque successoribus in ejusdem sedis Apostolicae fide, atque obedientia permanentibus, Episcopatus Aemiliae Provinciae, id est Placentiae, Parmae, Regii, Mutinae, Bononiae, Ferrariae, Adriae, Comacini, Tmolae Faventiae, Fori Livii, Fori Pompoli, Bobii, Caesennae, Fi-

coctae. Confirmamus etiam vobis ducatum Ravennae, & Monasteria sancti Adalberti, & sancti Hilarii, Galliana seu caetera Monasteria & possessiones, per authentica privilegia ab antecessoribus nostris, & a Catholicis regibus tradita.

S. 2. Pomposiani quoque Monasterii curam religioni tuae salvo Ecclesiae nostrae jure committimus: ut Regularis disciplinae per tuam industriam, largiente Domino, reformetur. Praeterea fraternitati tuae pallium, Pontificalis videlicet officii plenitudinem, liberaliter concedimus quo fraternitas tua secundum Ecclesiae tuae norem ex Apostolicae sedis concessione permillum se noverit induendum, cujus inimicum pallii volumus te per omnia genium vindicare. Hujus siquidem indumentum honor, humilitas, atque iustitia est. Tota ergo mente fraternitas vestra se exhibere festinet in propriis humilem, & in adversis, si quando eveniunt, cum iustitia erectam amicam bonis, perverſis contrariam, nullius unquam faciem pro veritate loquentem premens, tum operibus juxta virtutem constantiae insitens, tum insiltere etiam supra virtutem cupiens, infirmis compatiens, bene valentibus congaudens, de alienis tanquam de propriis exultans gaudiis, & vitiiis corrigendis pie saeviens, in fovendis virtutibus auditorum animum demulcens, in ira judicium sine ira tenens, in tranquillitate autem severitatis iustae censuram non deserens. Haec est frater carissime, pallii accepti dignitas: qua si sollicitè servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis.

Ego Gelasius Ecclesiae Catholicae Episcopus. Signum manus meae Gelasi, Deus in loco sancto suo.

S. 3. Datum Romae per manum Chryfogni S. R. E. Diaconi Cardinalis. Kalendas Septembris, Indictione duodecima, Anno Dominicae Incarnationis MCXIX. Pontificatus autem domini Gelasii II. Papae Anno I.

Monasteria possessionesque ab antecessoribus nostris suis tradita confirmat.

Pomposiani Monasterii curam salvo Ecclesiae jure committit palliumque liberaliter concedit.

Horatio Pastoralis.

Data Kal. Septembris Pontificatus Anno I.

CALIXTUS SECUNDUS.
PONTIFEX CLXIV.
ANNO DOMINI MCXIX.

Calixtus II. Guido antea dictus in Cluniacensi Cœnobio Romanus Pontifex fuit electus Calendis Februarii anni 1119. sub Henrico V. Johanne Commeno Imperatoribus & Ludovico VI. tum in Galliis regnante. Ad celebrandum Concilium Lateranense generale primum adjecit animum quo praepimis Ecclesiam inter & Imperium discordia ob beneficiorum collatione orta in universonum tolleretur dein subsidia contra Sarracenas pro Christianis decreta. Scdit annos V. menses X. dies XIII. obiit die XIII. Decembris anni 1124. (*Magni Bullarii Romani Tom. I. hujus Editionis Luxemb. 1727. Append. fol. 32.*)

Privilegium Monasterii Cluniacensis.

CALIXTUS EPISCOPUS.
Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio Pontio Cluniacensis Abbati ejusque successoribus regulariter substituendis in perpetuum.

I.
Ex Labbe
Tom. 10.
Concil. pag. 845.
Editum An.
Dom. 1120.

Religio-

Exordium.

Religionis Monasticae modernis temporibus speculum, & in Galliarum partibus documentum B. Petri Cluniacense Monasterium, ab ipso suae fundacionis exordio sedi Apostolicae in jus proprium est oblatum. Proinde Patres nostri sanctae recordationis Joannes XI. item Benedictus VII. Joannes XII. Agapitus II. item Benedictus VI. Leo VII. item Leo IX. Gregorius. VI. item Gregorius VII. Alexander II. Stephanus. Victor III. Urbanus II. Paschalis II. Gelafius II. Ecclesiae Romanae Pontifices, Locum ipsum singularis dilectionis ac libertatis praerogativa donarunt, & univ[er]sa ei pertinentia privilegiorum suorum sanctionibus muniverunt.

§. 1. Statutum est enim, ut omnes Ecclesiae, Cimiteria, Monachi, & Laici univ[er]si infra terminos habitantes qui sunt à rivo de Salmi, & ab Ecclesia Rusiaci, & Cruce de Lornant: à termino quoque molendini de Tornasach, per villam quae dicitur Varentia, cum nemore Bursejo à termino etiam qui dicitur Peoris ad rivum usque de Salmi: sub Apostolica tantum sedis jure, ac tuitione permanent. Neque ipsi Cluniacensis loci Presbyteri, aut etiam Parochiani ad cuiuslibet nisi Romani Pontificis, & Cluniacensis Abbatis cogantur ire Synodum vel conventum.

§. 2. Sane pro Abbatis, Monachorum, seu Clericorum, infra praedictos terminos habitantium ordinatione, pro Chrismatis consecratione, pro sacri Olei, Ecclesiarum, Altarium, & Cimiteriorum consecratione, Cluniacense Monasterium, quem maluerit, antistitem convocet.

§. 3. Cluniacenses Monachos ubilibet habitantes, nulla omnimodo persona, praeter Romanum Pontificem, & Legatum qui ad hoc missus fuerit excommunicet aut interdicat. Porro si Monachus, Clericus aut Laicus, sive cuiuslibet ordinis professionisve persona, nisi forte certa de causa excommunicata sit, Cluniacensium claustrorum mansiones elegerit; absque contradictione alicujus suscipiatur, & quae de suo jure attulerit, liberè à Monasterio habeantur.

§. 4. Altaria, Cimiteria, & decimae Cluniacensium Monachorum, & quaecumque juris eorum sunt, à nemine auferantur, vel minuantur.

§. 5. De Monachis aut monasteriis Cluniacensibus nulli Episcoporum, salvo jure canonico, si quod in eis habent liceat judicare: Sed ab Abbate Cluniacensi justitia requiratur. Quam si apud eum invenire nequiverit ad sedem Apostolicam recurratur.

§. 6. In Abbatibus, quae cum suis Abbatibus ordinationi Cluniacensis Monasterii datae sunt videlicet S. Martialis Lemovicensis S. Eparchi Angolsimensis Monasterii novi Pistavis, S. Joannis Angeliacensis, Monasterii Lafatensis, Moysiacensis, Figiacensis, & S. Egidii Neaufensis; in Arvernia, Mauviacensis, Tiarvensis, Menacensis, in Episcopatu Eduensi, Vixeliacensis in Autissiodorensi, S. Germani; in Cameracensi, Hunoldi Curtis in Rotomagensi, abbatia apud Pontifaram in Tarvanensi S. Bertini, & S. Vulmari; in Italia S. Benedicti super Padum: Sine Cluniacensis abbatis praerogative nullatenus eligantur.

§. 7. Pro altaribus, & Ecclesiis sive decimis vestris, nulli Episcoporum facultas sit, gravamen aliquod vobis aut molestias irrogare. Sed sicut eorum promissione quaedam ex parte, quaedam ex integro habuistis, ita, & in futurum habeatis. Ecclesiarum vestrarum deci-

mas, quae à Laicis obtinentur, si secundum Deum eorum potestati subtrahere vestrae Religionis reverentia poterit: ad vestram, & pauperum gubernationem vobis liceat possidere. Decimas Laborum vestrorum, pro quibus tam vos, quam alios monasticae religionis viros inquietare Episcopi consueverunt, illorum videlicet quos dominaturas appellant, qui vestro sumptu à monasteriis, & cellae vestrae clientibus excoluntur, sine omni Episcoporum & Episcoporum Ministrorum contradictione deinceps quietius habeatis, qui vestra peregrinis fratribus & pauperibus erogatis. Ecclesiae omnes quae ubilibet posita sunt, seu Capellae vestrae, & Cimiteria libera sint, & omnis exactio immunitatis praeter consuetam Episcopi paratam & justitiam in Presbyteros, si adversus sui ordinis dignitatem offenderint. Licetque vobis, seu fratribus vestris in Ecclesiis vestris presbyteros eligere. Ita tamen ut ab Episcopis, vel ab Episcoporum Vicariis animarum curam absque venalitate suscipiant. Quam si committere illi, quod absit ex pravitae voluerint: tunc Presbyteri, ex Apostolica sedis benignitate officia celebrandi licentiam consequantur. Ecclesiarum vestrarum consecrationes si Diocesani Episcopi gratis noluerint exhibere, à quolibet catholico suscipietis Episcopo. Nec cellarum vestrarum ubilibet positarum fratres, pro qualibet interdictione vel excommunicatione, Divinorum Officiorum suspensionem patiantur: sed tam Monachi ipsi, quam famuli eorum, & qui se professioni monasticae devoverunt, clausis Ecclesiarum januis, non admissis Diocesanis. Divinae servitutis officia celebrent, & sepulturae officia peragant. Percussuram quoque proprii numismatis, vel monetae quodcumque vel quandiu vobis placuerit, habeatis.

§. 8. Haec igitur omnia sicut à nostris praedecessoribus constituta sunt: ita & nos auctoritate Apostolica constituimus, & praesentis privilegii decreto confirmamus.

§. 9. Praeterea filii in Christo Ponti, quem nos in Viennensis Ecclesiae positi regimine, nostris per Dei gratiam manibus in Abbatem consecravimus: & personam tuam, & Locum cui Deo autore praesides totis dilectionis visceribus amplectentes, & quieti vestrae attentius providentes haec adjicienda censuimus: ut abbatiarum vestrarum electis, nullus Episcoporum sine commendatitius Cluniacensis abbatis litteris consecrationis, vel ordinationis manus imponat. Alioquin & consecrator, tanquam constitutionis Apostolicae praevicator, graviori subiaceat ultioni; & consecratus electio, sive ordinatio donec Apostolicae sedi, & ejus Cluniacensi monasterio satisfiat, irrita habeatur.

§. 10. Porro presbyteris parochialium Ecclesiarum S. Mariae, & S. Odonis Cluniacensium ejiciendi & suscipiendi in Ecclesiam ex antiqua consuetudine penitentes & nuptiales chartas faciendi licentiam indulgemus. Prohibentes, tam Matisconensem Episcopum, quam & alios super hoc, vel super aliis, quae statuta sunt, vobis molestia irrogare. Si quis igitur ausu temerario ut in epistola superiore.

Ego Calixtus Catholicae Ecclesiae Episcopus subscripsi.

§. 11. Datum Valentiae per manus Chrigoni S.R.E. diaconi Cardinalis ac Bibliothecarii, VIII. Kalend: martij, Indi: XIII. Incarnationis Dominicae anno MCXX. Pontificatus autem Domini Calixti II. Papae Anno II.

Privilegia quae confirmat.

Sine commendatitius Cluniacensis Abbas litteris quempiam eligi vetat talemque ordinationem irritam esse decernit.

Ecclesiarum S. Mariae & S. Odonis antiquam consuetudinem excipit. Matisconensem Episcopum alioquin molestias irrogare vetat.

Datum VIII. Kalend. Martij, anno Pontificatus 2.

A Praedecessoribus statutum est ut Monachi Laici, & Ecclesiae aliae sub Apostolica tantum sedis tuitione ac jure permanent.

Nec ad cuiuslibet Synodum vel conventum nisi Pontificis Romani, Abbatibusque Cluniacensibus Presbyteri cogantur ire.

Pro Abbatibus ordinatione rerumque Ecclesiasticarum consecratione à Monasterio quem maluerit antistitem convocari potest.

Cluniacenses Monachi à nemine nisi à Romano Pontifice ejusque legato excommunicantur.

Quaecumque eorum juris sunt à nemine minuantur.

Ab Abbate Cluniacensi aut à sede Apostolica si apud eum inveniri nequiverit justitia requiratur.

In Abbatibus Cluniacensibus Monasterio subditis sine Abbatis praerogative nullatenus eligantur.

de decimis, Presbyterorum electione, aliisque privilegiis à praedecessoribus constitutis.

II.
Ex Anecd.
Martene T.
I. Col. 359.
Anno circi-
ter 1120.

Berardo Episcopo Matisconensi Episcopale munus interdicat, donec satisfiat de illatis Monasterio Cluniacensi injuriis.

CALIXTUS EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei, venerabili Fratri B. Matisconensi Episcopo salutem & Apostolicam benedictionem.

Quæ B. Petri Clunianensi monasterio à te illata sunt, & nos & fratres nostros vehementer gravant. Post nostras enim commotiones post scripta frequenter missa manum tuam quod hætenus inauditum est, super ipsam parochiam extendisti, clericos & laicos excommunicasti, & in B. Odonis Ecclesia divina penitus celebrare officia prohibuisti; Monachis etiam graves prout asserunt injurias intulisti, & nonnulla eis pertinentia abstulisti. In his tamen omnibus paterna tibi benignitate pepercimus correctionem tuam, sicut venerabilis frater noster Hu: Lugdunensis Archiepiscopus ad nos veniens promiserat, expectantes. Tu autem, ut prius, sic & postea pertinaciter restitisti. Hanc ergo præsumptionem & tantum Apostolicæ sedis contentum ferre diutius non valentes, licet inviti propter præteritæ dilectionis & familiaritatis gratiam, ex rationabili fratrum nostrorum sententia, Episcopale tibi officium auctoritate sedis Apostolicæ interdiximus, donec à Cluniacensi Monasterio, & Clericorum, seu Laicorum, & ipsius Capellæ infestatione desistas, & nobis de contentu tuo satisfacias.

Datum Laterani V. Idus Januarii.

III.
Ex op. diplom. Mirai
T. I. p. 171.
Editum A.
D. 1121.

Confirmat regimen Ecclesiæ Bornhemienfis commissum Affligemienfis precibus Clementiæ fororis suæ Flandriæ Comitissæ.

CALIXTUS EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei; dilecto filio Fulgentio Abbati, Affligemienfis Monasterii, quod ad honorem B. Petri Apostolorum Principis in Cameracensi Diocesi situm est, ejusque successoribus, regulariter substituendis in perpetuum.

Burgardus Cameracensis Episcopus Affligemienfis Monasterio commisit Ecclesiam Bornhemiensem ut in ea Monastici ordinis disciplina deinceps haberetur.

Quæ religionis intuitu statuuntur inconversa debent stabilitate servari. Siquidem venerabilis Frater noster Burgardus Cameracensis Episcopus, Consilio & assensu Archidiaconorum, ac reliquorum Clericorum Ecclesiæ suæ, consilio etiam, & hortatu Venerabilis Fratris nostri Rodulphi Remensis Archiepiscopi, sicut in eorum missis ad nos Litteris continetur necnon & rogatu & supplicatione Sifridi Bornhemienfis Abbatis & Fratrum suorum Affligemienfis Monasterio Bornhemiensem commisit Ecclesiam, ut in ea deinceps Monastici ordinis disciplina per Dei gratiam, habeatur.

§. 1. Olim quidem in loco eodem Ordo fuerat Canonicus institutus; sed guerris supervenientibus, tanta paupertatis inopia coarctatus est ut neque Ordinem Canonicum conservare, neque per se in Ecclesiastica quoque posse honestate persistere.

§. 2. Nos itaque tam prædictorum Fratrum quam & Sororis nostræ (1) Clementiæ, Flandriensium Comitissæ, quæ ipsius loci dispensatrix est, petitionibus annuentes, & de religione vestra plurimum confidentes, prædictæ Bornhemienfis Ecclesiæ commissionem præsentis privilegij pagina confirmamus.

§. 3. Statuentes, ut auctore Deo in Affligemienfis monasterii unitate ac subjectione, sub regula monasticæ disciplinæ in perpetuum perseveret ita nimirum libera, & quæta sicut antea in Ordine Canonico fuerat, cum Altaribus de (a) Havesdunc, Hingem, (b) Kereberga, (2) (c) Rimenham, (d) Mercheclou, & cum omnibus quæ in præsentis legitime possidet, vel in futurum Largiente Deo, justè atque canonicè poterit adipisci.

§. 4. Nulli ergo omnino hominum facultas sit præfatam Bornhemiensem Ecclesiam à dispositione vel subjectione vestri monasterij remove, seu qualibet occasione subtrahere, possessiones ejus auferre, vel temerariis vexationibus fatigare, sed ita sub vestro monasterio maneat, sicut à prædicto Fratre nostro Burgardo, Diocesano Episcopo, constitutum, & ipsius chirographo confirmatum est.

§. 5. Si quæ igitur in futurum cujuslibet dignitatis ordinisve persona, nostræ hujus Confirmationis paginam sciens contra eam temerè venire tentaverit, honoris, & officii sui periculum patiat, aut excommunicationis ultione plectatur, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit.

§. 6. Qui verò conservator extiterit, Dei omnipotentis, & Apostolorum ejus Petri & Pauli benedictionem, & gratiam consequatur, Amen, Amen, Amen.

Ego Calixtus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus laudavi.

Datum apud S. Petrum per manum Chryfogoni S. R. E. Diaconi Cardinalis, & Bibliothecarii III. Februarii Indictione XIV. Incarnationis Dominicæ anno millesimo, centesimo vigesimo primo Pontificatus autem Calixti II. Papæ, tertio.

Privilegium Maternitatis, quam vocat, Ecclesiæ S. Joannis Provinciæ Bisuntinæ in Ecclesiam S. Stephani ejusdem Provinciæ.

CALIXTUS EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei, venerabili Fratri Anserico, Manasse Decano, Stephano Archidiacono, Stephano Thesaurario, Hugoni Archidiacono, & ceteris Bisuntinæ Ecclesiæ B. Joannis Apostoli, & Evangelistæ Canonicis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Decessorum statuta, sicut legitima & justa, successorem convenit custodire ita debet etiam male facta salubri provisione corrigere. Ea propter nos surrectionem illam quæ domino prædecessori nostro sanctæ memoriæ Paschali

(1) CLEMENTIA Guilielmi Burgundiæ Comitis filia, Calixti II. Pontificis Romani Soror, primum Roberto II. Hierosolymitano, Flandriæ Comiti, post Godofrido Barbato, Lotharingiæ Brabantique Duci, nupta fuit.

(2) RIMENHAM, nunc Rymenham, Pagus est sub præfectura arculæ ad Diliam fluvium, primo lapide à Mechlinia, cui vicinus est Pagus de keeberghe.

(a) Haefdonck.
(b) Keerberge.
(c) Rymenan.
(d) Meerbeke.

Sanctio Poenalis.

Pax & benedictio observantibus.

Datum 3. Februarii Pontificatus Anno III.

IV.
Ex Labbe Tom. 10. Concil. pag. 836.
Ex Chifflezii Historia Trencoriana Editum A. D. 1122.

Exordium.

Papæ